

Türbeler sergisi açıldı, Gönül sultanlarının hatırası

SEVİM ŞENTÜRK
20/08/2010

Yıllarca Türbeler ve Müzeler Müdürlüğü'nün depolarında gün yüzü görmeyi bekleyen padişah, devlet adamı, hanım sultan ve Allah dostlarının türbelerinden toplanan eşyaların bir bölümü Topkapı Sarayı'nın Has Ahırlar bölümünde "Sonsuzluğun Kapısı:Türbeler" adlı sergide bir araya geldi. Sergi 19 Eylül'e kadar açık kalacak.

19. yüzyılda türbelerde ikram için kullanılan sarı zemin üzerinde rengârenk çiçeklerle süslenmiş aşure destisi, Eyüp Sultan Hazretleri'nin kabrinin bulunuşunu anlatan sülüs yazılı bir levha... Dahası da var: 1500'lerde Ravza-i Mutahhara örtüsünden yapılmış namaz takkesi. Abdülmecid Han'ın Bakara Sûresi 137. ayeti kaleme aldığı sülüs yazılı hat levhası...

İstanbul'daki 117 türbeden güvenlik nedeniyle toplanıp Türbeler ve Müzeler Müdürlüğü'nün deposunda saklanan, Hilye-i Şerif'ten Kadem-i Şerife, padişah kaftanlarından vakfiyelere, fermanlara kadar hiç güneş görmemiş, göz değmemiş bu kıymetli eşyaların bir kısmı sonunda taşıdıkları ruhu anlatacak bir sergiye kavuştu.

Türbeler ve Müzeler Müdürlüğü'nün girişimi, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı'nın desteğiyle Topkapı Sarayı Has Ahırlar'da açılan "Sonsuzluğun Kapısı: Türbeler" adlı devamı gelecek olan serginin ilkinde, kabir-i şeriflerine ziyareti hiç bırakmadığımız Eyüp el Ensari, Aziz Mahmut Hüdai, Sümbül Efendi, Merkez Efendi, Karaca Ahmet, Yahya Efendi gibi veli zatlara ve türbelerine ait 135 adet eşya bir araya geliyor.

Restorasyondan geçirilip sergiye çıkarılan eserler, tarihi kıymetlerinin yanında manevi anlamlar da taşıyor. Dualarımıza ortak etmek istediğimiz zatlara, bizi daha da bir yaklaştırıyor ya da onların yaşadığı dönemi anlamamızı sağlıyor. Mesela, sergide yer alan, padişahın bir fermanı, bizi Yahya Efendi Camii tarihine götürüyor; şimdilerde insanların akın akın ziyaret ettiği mekânın geçmişini hatırlatıyor. Eyüp El Ensari mezarının bulunuş hikâyesinin yazılı olduğu levha ile de döneme dair izlere ulaşıyoruz. Yine sergide, önemli devlet adamları ve halk tarafından vakfedilen eşyaların bulunması ise türbelere olan vefamızın tarihçesini çıkarıyor sanki. Gönül sultanlarının türbelerine bağışlanan altın varaklı, el yazması tarihi Kur'an-ı Kerim'ler ise sergide başka âlemlere kapı aralıyor adeta.

Allah dostlarının eşyaları ilk kez sergide

Rab'le aramıza bir köprü kurması için daima isimlerini zikrettiğimiz bu gönül sultanlarının şahsi eşyaları ise serginin mahremiyetini döküyor ortaya. Bu sebeple ilk defa görücüye çıkan 135 eserle açılan serginin en önemli parçalarını Allah dostlarının kişisel eşyaları oluşturuyor. İstanbul'un manevi sultanlarının eşyaları ile türbeye vakfedilen eserler ayrı ayrı bölümler halinde sunuluyor. Böylece, 15. yy'da yaşamış Aziz Mahmut Hüdai hazretlerinin terliğini, dualar şifreler yazılmış tılsımlı gömleğini, ahşaptan yapılmış zikir tesbihini burada müşahede edebiliyorsunuz. Serginin bir başka bölümünde 16. yy'da yaşamış Yahya Efendi'nin şifa ve hıfz ayetlerinin işlendiği gömleğini görebilme imkânına sahip oluyorsunuz.

Türbelere vakfedilen fermanlar, beratlar ve levhalarsa sergide meraklılarını bekleyen eserler arasında. II. Mahmut, Sultan Abdülaziz ve Sultan Abdülmecid'in çeşitli türbeler için kaleme aldığı

hat levhaları oldukça kıymetli eserlerden. II. Mahmut Türbesi'ne 1842 yılında Hibetullah Sultan tarafından vakfedilen ahşap üzerine gümüş işlemeli rahle, Merkez Efendi'yi anlatmak için talik yazıyla 1911 yılında kaleme alınan taş levha, kumaş üzere altın simle işlenmiş Hattat Mustafa Rakım efendi imzalı kadem-i şerif perdesi görülmeye değer parçalardan. Yine gülyâğı şişesi, şamdanlar, rahle ve sürahi gibi kıymetli aksesuarlar sergiyi hem renklendiriyor hem çeşitlendiriyor.

Kutsal Emanetler Topkapı'dan sonra en çok türbelerde var

Sergiye anlam kazandıran eserlerden bazıları ise Kutsal Emanetler. Karaca Ahmet Türbesi'ndeki Kadem-i Şerif levhası, yine Sakal-ı Şerif, Kâbe örtülerinden yapılmış levhalar bunlardan sadece bir kaçı. Topkapı Sarayı Has Ahırlar bölümündeki sergi 19 Eylül'e kadar gezilebilir. Girişler ücretli. s.senturk@zaman.com.tr

Türbeler sergisinin devam gelecek

Serkan Nianc (Müze aratrmacs-Sergi kurgu konsept sorumlusu): Sergiyi açmada tek bir niyetimiz vard: Depoda bekleyen 15 bin eserin her daim sergilenebilecei bir tehir alanna kavumak. Topkap Has Ahrlar bölmesinde 135 parça ile açtmz, "Sonsuzluun Kaps: Türbeler" adlı sergi, koleksiyonun ilki. Ramazan dolaysyla burada tarihe mal olmu gönül sultanların türbelerinden eserlere yer verdik. Bir sonraki sergilerde padiah türbelerini, devlet adamların türbelerini ve hanm sultanların türbelerini ayrı ayrı ele alcaz.

Amacımız serginin sonsuza kadar devam edeceği bir müzeye kavuşmak

Hayrullah Cengiz: Türbelerin 1928'de kapatılmasından sonra buralar oldukça ilgisiz kaldı ve yıllarca ziyarete açılmadı. Bu yüzden, bizden öncekiler türbelerdeki 15 bin tarihi eseri güvenlik açısından toplayıp Türbeler ve Müzeler Müdürlüğü'ne bağlı bir depoya kaldırmış. Biz de bu eserlerin depoda çürüyüp gitmesini, insanların bu yapılardan habersiz yaşamasını istemiyoruz. Bu yüzden eserlerin hepsinin daha sağlıklı ortamlarda kalabilmesi ve ziyarete açık olması için bir müze kurulmasını istiyoruz. İlk etapta bu zor olacağı için, sergi ile halkı tarihçilerin, sanatkârların özellikle de bürokratların müşahedelerini çekebilmek için müzeye giden yola ilk adımı "Sonsuzluğun Kapısı: Türbeler" adlı sergiyle atmaya karar verdik. Uzun çalışmalar sonucunda ilk olarak Allah dostlarının türbelerinden alınan 135 eser ile sergiyi açtık. Niyetimiz bu eserlerin sonsuza kadar sergilenebileceği bir müze kurulması.

